

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جریان‌سازی ملاحظات محیط‌زیستی و اقلیمی
در برنامه‌های کاهش فقر و توسعه پایدار
کتابی برای تقویت فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی

تهیه‌کننده:

طرح ابتکاری فقر- محیط زیست

Poverty-Environment Initiative (PEI)

نویسندگان:

الکس فوریس؛ دویکا لایر؛ پل استیل

منتشر شده در:

برنامه توسعه سازمان ملل متحد و برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد
(UNEP-UNDP)

مترجم:

علی رستمیان

(عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری (۱۴۰۳)

سرشناسه: فوربز، الکس (Project manager) Forbes, Alex
عنوان و نام پدیدآور: جریان‌سازی ملاحظات محیط‌زیستی و اقلیمی در برنامه‌های کاهش فقر و توسعه پایدار،
کتابی برای تقویت فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی
تهیه‌کننده: طرح ابتکار فقر - محیط زیست (PEI) poverty - environment initiative
نویسندگان: الکس فوربز، دویکا لایر، پل استیل؛ منتشرشده در برنامه توسعه سازمان ملل متحد و برنامه
محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP - UNDP)؛ مترجم علمی رستمیان.
مشخصات نشر: تهران، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۳۰۲ ص.: مصور(رنگی)، جدول، نمودار(رنگی).
شابک: 978-622-90594-5-6

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
عنوان اصلی: Mainstreaming environment and climate for poverty reduction and sustainable
development : a handbook to strengthen planning and budgeting processes, 2 nd ed, 2015
موضوع: توسعه پایدار Sustainable development

کمک‌های اقتصادی داخلی Economic assistance, Domestic
حفاظت محیط زیست Environmental protection
فقر - همکاری‌های بین‌المللی Poverty - International cooperation

شناسه افزوده: ای‌یر، دویکا Iyer, Devika؛ استیل، پل Steele, Paul؛ رستمیان، علی، ۱۳۶۲، مترجم
شناسه افزوده: مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
رده بندی کنگره: HCV9/ت۸۶
رده بندی دیویی: ۹۲۷/۳۳۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۹۵۷۳۵

جریان‌سازی ملاحظات محیط‌زیستی و اقلیمی در برنامه‌های کاهش فقر و توسعه پایدار

تهیه‌کننده: PEI

نویسندگان: الکس فوربز؛ دویکا لایر؛ پل استیل
مترجم: علی رستمیان (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

مدیر نشر: محمدرضا رضائی

ویراستار: مهرناز بوجاری

صفحه‌آرا: مهدیه دین‌پناه

طراح جلد: علیرضا تاجیک

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۳ / شمارگان: ۲۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۰۵۹۴-۵-۶

انتشارات مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

نشانی: تهران، خیابان استاد نجات‌اللّهی، خیابان استاد جعفر شهری (سپند)، شماره ۱۶

کدپستی: ۱۵۹۸۹۹۴۹۱۱ تلفن: ۰۲۱۴۳۳۰۶۰۰۰ وبگاه: www.cdrf.ir

بها: ۲۳۰۰۰۰ تومان

فهرست

۷	قدردانی
۹	درآمد
۱۳	چکیده مدیریتی
۲۱	کوتاه‌نوشت‌ها
۲۳	فصل اول: درباره این کتاب
۲۴	۱.۱. زمینه توسعه و محیط‌زیست جهانی
۲۸	۲.۱. هدف
۲۸	۳.۱. مخاطب هدف
۲۹	۴.۱. ساختار
۳۳	فصل دوم: اهمیت جریان‌سازی ملاحظات همبست فقر محیط‌زیست
۳۴	۱.۲. موضوعیت همبست فقر - محیط‌زیست برای دستیابی به اهداف توسعه ملی
۴۱	۲.۲. اهمیت سرمایه طبیعی در ثروت کشورهای کم‌درآمد
۴۴	۳.۲. فرصت‌ها و چالش‌ها
۴۹	فصل سوم: اقتصاد سیاسی جریان‌سازی
۵۰	۱.۳. رهیافتی برنامه‌ای برای جریان‌سازی همبست فقر - محیط‌زیست
۵۵	۲.۳. کاربست نظریه تغییر برای اعمال یک رهیافت برنامه‌ای جریان‌ساز
۵۹	۳.۳. پیدا کردن مدخل‌ها و موردسازی

- ۸۱ فهرست واری (چک‌لیست) سریع برای اقتصاد سیاسی جریان‌سازی
- ۸۳ فصل چهارم: جریان‌سازی در فرایندهای برنامه‌ریزی ملی
- ۸۴ ۱.۴. درک فرایندهای ناظر بر برنامه‌ریزی توسعه
- ۲.۴. وارد کردن و جریان‌سازی اهداف ناظر بر همبست فقر - محیط‌زیست در فرایندهای برنامه‌ریزی توسعه ملی
- ۹۰ ۳.۴. شناسایی فرصت‌ها برای اجرای برنامه‌های توسعه ملی جریان‌سازی شده
- ۹۶ فهرست واری (چک‌لیست) سریع برای جریان‌سازی در فرایندهای برنامه‌ریزی ملی ۱۰۱
- ۱۰۳ فصل پنجم: جریان‌سازی در فرایندهای بودجه
- ۱۰۴ ۱.۵. مشارکت در فرایند بودجه‌بندی
- ۱۰۵ ۲.۵. جریان‌سازی در فرایند تدوین بودجه
- ۱۱۰ ۳.۵. جریان‌سازی در فرایند اجرای بودجه
- ۱۱۱ ۴.۵. جریان‌سازی در بخش نظارت بر بودجه
- ۵.۵. جریان‌سازی در سیاست مالی: اصلاحات مالی محیط‌زیستی و مشوق‌هایی برای سرمایه‌گذاری خصوصی
- ۱۱۴ ۶.۵. جان کلام: پروراندن یک چارچوب مالی اقلیمی
- ۱۱۸ فهرست واری (چک‌لیست) سریع برای جریان‌سازی در فرایندهای بودجه‌ای
- ۱۲۲ فصل ششم: جریان‌سازی در راهبردهای بخشی و برنامه‌ها و بودجه‌های محلی
- ۱۲۵ ۱.۶. ادغام اهداف محیط‌زیستی و فقرزدا در راهبردهای بخشی
- ۱۲۶ ۲.۶. برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی در سطح محلی
- ۱۳۱ ۳.۶. تجربه و رهیافت‌های اکوسیستم‌بنیان در راستای غنی کردن برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی محلی
- ۱۳۷ فهرست واری (چک‌لیست) برای جریان‌سازی در راهبردهای بخشی و برنامه‌ها و بودجه‌های محلی
- ۱۴۲ فصل هفتم: جریان‌سازی در فرایندهای پایش ملی
- ۱۴۵ ۱.۷. گنجاندن اهداف ناظر بر همبست فقر - محیط‌زیست در نظام‌های پایش ملی
- ۱۴۶ ۲.۷. پیگرد بودجه‌ها و مخارج
- ۱۵۶

فهرست ۵

۱۶۰. ۳.۷ فراسوی GDP: به سوی منبجش کل نگرانه رشد و رفاه انسانی
۱۶۲. فهرست واری (چک لیست) برای جریان سازی در فرایندهای پایش ملی
۱۶۵. فصل هشتم: مدیریت سرمایه گذاری خصوصی در منابع طبیعی
۱۶۶. ۱.۸. تأثیر و دلالت های سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر کشورهای میزبان
- ۲.۸. استقرار یک محیط اقتصادی و نهادی، و اجرای سیاست های لازم برای جذب و
۱۷۰. مدیریت سرمایه گذاری مستقیم خارجی
۱۷۶. ۳.۸. ارزیابی پیشنهاد های سرمایه گذاری
۱۷۹. ۴.۸. مذاکره بر سر قراردادهای سرمایه گذاری
۱۸۲. ۵.۸. پایش تبعیت سرمایه گذار از قوانین و قراردادهای مرتبط
- فهرست واری (چک لیست) برای مدیریت سرمایه گذاری خصوصی در منابع طبیعی ۱۸۷
۱۹۱. فصل نهم: پندها و آموزه ها
۱۹۲. ۱.۹. جریان سازی همبست فقر - محیط زیست و گذر به اقتصاد فراگیر و سبز
- ۲.۹. ۲.۹. جریان سازی اهداف ناظر بر همبست فقر - محیط زیست در فرایندهای برنامه ریزی و بودجه بندی
۱۹۵. بودجه بندی
۱۹۷. ۳.۹. چالش اجرا: جریان سازی در برنامه ریزی بخشی و محلی و پایش آن
۱۹۹. ضمیمه ها
۱۹۹. ضمیمه الف: یادداشت های راهنما درباره تحلیل نهادی و بافتاری (ICA)
- ضمیمه ب: یادداشت راهنما برای ادغام مسائل محیط زیستی فقر در فرایندهای برنامه ریزی، بودجه بندی و پایش
۲۱۵. برنامه ریزی، بودجه بندی و پایش
۲۳۴. ضمیمه پ: یادداشت راهنما درباره گنجاندن ثروت طبیعی در GDP
۲۴۵. ضمیمه ت: یادداشت راهنما برای ارتقای برابری جنسیتی
- ضمیمه ث: یادداشت راهنما درباره ادغام رهیافت حقوق بشری در جریان سازی همبست فقر - محیط زیست
۲۶۱. فقر - محیط زیست
۲۷۱. ضمیمه ج: یادداشت راهنما برای ارتباطات راهبردی و حمایتی
۲۹۰. ضمیمه ج: ابزارهای جریان سازی همبست فقر - محیط زیست
- ۲۹۶

درآمد

در طی دو دهه گذشته، رشد شتابان اقتصادی میلیون‌ها نفر را از فقر رها کرده و پیشرفت‌های درخوردنی از سوی کشورها در زمینه تحقق اهداف توسعه هزاره (MDG) حاصل شده است. پنج سال مانده به سال ۲۰۱۵، فقر جهانی نصف شده است. اکنون ۹۰ درصد کودکان کشورهای در حال توسعه از آموزش ابتدایی بهره‌مندند، پیشرفت‌های درخوردنی در همه ابعاد حوزه سلامت به دست آمده است و هدف دسترسی به منابع معمور آب برای مردمانی که به آب دسترسی نداشتند محقق شده است. با این حال، علاوه بر این دستاوردهای درخوردنی، توجه ۱/۲ میلیارد انسان زیر خط فقر هستند و برای از بین بردن دائمی فقر باید اقدامات زیادی انجام شود.

در ژوئن ۲۰۱۲، رهبران ۱۹۲ کشور عضو سازمان ملل در همایش ریو ۲۰+ در برزیل، به قصد پیشبرد اقدامات در زمینه توسعه پایدار گرد هم آمدند. سند نهایی این همایش با عنوان «آینده‌ای که می‌خواهیم» بیان‌کننده تعهد جهانی برای رسیدگی به مسئله اضطراری آزادکردن انسان از فقر بود، سندی که نشان از عزم تازه برای حصول به وعده توسعه پایدار داشت. به این منظور، اعضای سازمان ملل متعهد به تدوین و پیگیری اهداف توسعه پایدار (SDG) شدند، اهدافی که قرار است به جای اهداف توسعه هزاره (MDG)، اولویت‌های توسعه جهانی را راهبری کنند.